

Sociaal verpleegkundige Suzanne Speerstra van GGD Fryslân

Vervuilde huizen en verwarde mensen: 'Het neemt de laatste jaren toe!'

Wat te doen met verwarde mensen zonder acute zorgvraag maar waar wel een probleem mee is? Meldingen over deze groep komen sinds juli dit jaar binnen via het landelijke telefoonnummer en worden meteen doorgeschakeld naar een regionaal meldpunt. De kans is groot dat deze terecht komen bij de diverse GGD'en. Zo ook bij sociaal verpleegkundige Susanne Speerstra van GGD Fryslân. Naast verward gedrag is zij verantwoordelijk voor mensen die hun huizen laten vervuilen en overlast veroorzaken. 'De maatschappij is te moeilijk geworden voor bepaalde groepen mensen.'

*Tekst:
Marieke
Rijsbergen*

In steeds meer gemeenten lopen wijk-GGD'ers rond, in weer andere gemeenten heb je een sterke bemoeizorg en in een andere gemeente valt het onder de noemer signaalteam. Maar wat ze allemaal gemeen hebben is dat ze verantwoordelijk zijn voor mensen die geen hulp aanvaarden maar wel overlast veroorzaken. Inclusief verwarde mensen.

Sociaal verpleegkundige Susanne Speerstra van GGD Fryslân is al 12,5 jaar verantwoordelijk voor deze groep mensen. Sinds juli van dit jaar komen meldingen van onder andere politie, woningbouwverenigingen en burgers hierover ook via het landelijke nummer bij haar binnen.

'Vrijwel altijd moet het uit de hand lopen voordat deze mensen hulp aanvaarden'

Vrijwel altijd moet het uit de hand lopen voordat deze mensen hulp aanvaarden en dat maakt het zo verdrietig, vertelt Speerstra. 'Vaak veroorzaken ze al heel lang overlast en heeft de buurt al veel meldingen gedaan over stank bij een huis of dat de gordijnen niet open gaan. De politie en de woningbouwvereniging gingen al diverse malen langs, de bewoner ontving al ontelbaar veel brieven en mails, maar weigert alle contact. Dan

word ik erbij gehaald omdat er geen zorgvraag is, deze mensen wel hulp nodig hebben en er een risico is voor de volksgezondheid.'

Gerechtigde stappen

Speerstra weet inmiddels hoe ze contact kan krijgen met deze mensen. 'Dat is vaak met dwang en drang, door dreiging met gerechtigde stappen. Regelmatig neem ik de politie mee om extra druk uit te oefenen. Ik blijf maar herhalen dat zij uit hun woning worden gezet als ze niet meewerken. En dat ik snap dat ze zich schamen. Ik leg ze uit dat als ze wel meewerken ze de regie over de schoonmaak en het vervolg kunnen behouden en zij dus bepalen hoe het wordt aangepakt. Daar trek ik ze vaak mee over de streep. Maar dat kan weken of maanden duren.'

Er zijn ook situaties waarbij het escaleert. 'Zo had ik een man van 65 die in een sterk vervuilde woning woonde. Drie maanden lang ben ik met hem bezig geweest, maar hij vond dat hij zichzelf wel kon redden. Hij dronk teveel en zorgde erg slecht voor zichzelf. De burens haalden boodschappen voor hem en zetten die voor zijn deur. Op een gegeven moment werden de boodschappen niet meer weggehaald, waarop de burens de politie belden. Met gillende sirenes is deze man afgevoerd naar het ziekenhuis omdat hij jarenlang roofbouw op zijn lichaam had gepleegd. Het was kantje boord.'

En toen accepteerde hij hulp en regelde verpleegkundige Speerstra dat zijn woning werd schoongemaakt, schakelde zij thuiszorg in voor zijn wond- en persoonlijke verzorging en werd huishoudelijke zorg en verslavingszorg erbij betrokken. 'Laatst zocht ik hem op. Hij zat er prinsheerlijk bij en biechtte op dat hij drie maanden geleden al hulp had moeten aanvaarden. Maar hij schaamde zich zo. En daarin is hij niet de enige.'

'Ik maak je dood!'

Speerstra is in al die jaren maar één keer bang geweest. 'De twee zonen van een verstandelijk beperkte man dreigden uit huis gezet te worden. In de hitte van de strijd zei hij: "Ik maak je dood!" Daar heb ik aangifte van gedaan. Zonder politie mocht ik er niet meer langs van

mijn baas. Maar ik moest en wilde wel door met hem en zijn zonen. Ook zij moesten de hulp krijgen die ze nodig hadden. Uiteindelijk zijn de zonen bij beschermd wonen terecht gekomen en is de vader in een stacaravan gaan wonen.'

Verpleegkundige achtergrond

Haar verpleegkundige achtergrond komt haar vaak goed van pas. 'Ik pak ziektebeelden snel op. Neem dementie en diabetes. Maar ik kan ook goed uitleggen waarom 36 katten in je woning niet goed is voor je. En wat te denken van een oudere man die heel mager is en klaagt over een "zere poeperd". Dan kan ik toch even een kijkje nemen en deze man doorsturen naar de huisarts.' Volgens Speerstra nemen de problemen toe met mensen met verward verdrag, zonder dat ze een acuut gevaar vormen. De cijfers laten dit ook zien. Zo steeg het aantal bestede uren van 1.472 in 2015 naar 1.937 uren in 2019 in de regio Friesland. Vooral de complexiteit van de casuïstiek neemt toe.

'Wijkverpleegkundigen moeten hun voelsprietten in de wijk goed inzetten'

'Ik zie de dat de wereld voor veel mensen heel ingewikkeld geworden. Alles moet via internet en ze krijgen moeilijke brieven van gemeenten en belastingen. Voor mensen met een verstandelijke beperking of mensen die heel laag opgeleid zijn, is het bijna niet meer te doen. Sommigen steken dan de kop in het zand en maken deze brieven en aanmaningen niet meer open. Zo denken ze het probleem buiten de deur te houden.'

Lunchen in een kledingzaak

Naast vervuilde woningen, komen er ook meldingen binnen van mensen met verward gedrag. 'Zo kreeg ik recentelijk een melding van een oudere vrouw die kwam lunchen in een kledingwinkel en ervan overtuigd was dat ze in een broodjeszaak zat. Het personeel heeft haar met veel moeite naar huis kunnen brengen omdat ze haar adres niet goed wist. Toen heb ik de wijkverpleging ingeschakeld want deze vrouw had geen familie.'

Eigenlijk had deze vrouw al in beeld moeten zijn van de thuiszorg meent Speerstra. 'Wijkverpleegkundigen moeten hun voelsprietten in de wijk goed inzetten. Als je in een sterk vervuild huis komt om wondverzorging te doen of als een cliënt verward is elke keer dat je komt, zoek dan contact met de GGD, de huisarts of bespreek het met je collega's.'

Samen verantwoordelijk

Ze heeft nog een tip aan wijkverpleegkundigen. 'Houd contact of bouw contact op met het sociale wijkteam. Zij hebben goed in beeld welke mensen zorg weigeren, waar het mogelijk uit de hand kan lopen en waar jij hulp kan bieden. Regelmatig aanschuiven bij een overleg van een sociaal wijkteam kan ook goed werken. Samen zijn we immers verantwoordelijk om de mensen in de wijk gezond te houden. En dan doel ik eigenlijk op alle verpleegkundigen in de wijk. Ook de jeugd- en de dementieverpleegkundigen. Wie weet kunnen we dan voorkomen dat mensen gedwongen opgenomen moeten worden of dat verwarde mensen hun woning zo laten vervuilen dat ze eruit worden gezet.' 🍷

*Marieke
Rijsbergen
is freelance
journalist en
hoofdredacteur
van Tijdschrift
M&G*